

In memoriam: Franz Pöggeler

Međunarodnu andragošku javnost 31. oktobra je potresla vest o gubitku jednog od njenih najpoznatijih članova: u Ahenu (Nemačkoj) je u 83. godini preminuo Prof.Dr.Dr.h.c. Franz Pöggeler, jedan od najznačajnijih autora, predavača, eksperata u oblasti obrazovanja odraslih u Evropi i svetu.

Poznat kao jedan od osnivača andragoške škole mišljenja u Nemačkoj posle II svetskog rata i andragogije kao naučne discipline, Franz Pöggeler je svojim brojnim publikacijama dao ogroman doprinos razvoju svih pojedinačnih andragoških disciplina. Njegov impresivan opus obuhvata na stotine bibliografskih jedinica i predstavlja uspešno susretanje nekoliko disciplina: andragogije, pedagogije, psihologije, filozofije, teologije... Njegova izuzetna međunarodna aktivnost pokazuje ne samo uključenost u globalne tokove obrazovanja odraslih i aktivno učešće u njihovom oblikovanju, već i ličnost izuzetno otvorenog i radoznalog duha, uvek spremnu na razmenu sa drugim kulturama, nacijama, običajima. Dobar pokazatelj ove retke osobine je i veliki broj stranih studenata i doktoranata sa svih kontinenata, koje je Pöggeler kao mentor uspešno vodio kroz studije, istraživačke radove i otvarao im vrata eminentnih andragoških krugova. Brojni su i oni koji su imali čast i zadovoljstvo da budu gosti u njegovom domu, prepunom umetničkih predmeta i sa ogromnom bibliotekom u kojoj se mogu naći publikacije o obrazovanju odraslih iz svih krajeva sveta.

Svaki pokušaj da se nabroje publikacije, aktivnosti, inicijative, članstva u stručnim i naučnim udruženjima, rukovođenje različitim udruženjima, komisijama, društvima, počasti i nagrade koje je Franz Pöggeler dobio – zahtevao bi prostor daleko veći od skromne posvete u časopisu čijem je radu doprineo. Ipak, pomenimo bar neke: Saradnik Wilhelma Flitnera, predavač na brojnim evropskim i svetskim univerzitetima, profesor i dekan Rajnskog Pedagoškog Fakulteta – Odeljenja u Ahenu, osnivač i član redakcije nekoliko časopisa, biblioteke "Studien zur Paedagogik, Andragogik und Gerontagogik" renomiranog evropskog izdavača Peter Lang, izdavač 8-tomne enciklopedije obrazovanja odraslih, glavni akter svetskog pokreta hostela, inicijator stalnih konferencija za istoriju obrazovanja odraslih; dobitnik niza počasnih doktorata, medalja, nagrada, član međunarodnog Hala slavnih u obrazovanju odraslih i kontinuiranom obrazovanju. O međunarodnim dimenzijama njegovih aktivnosti svedoče studijski boravci u preko 40 zemalja Evrope, Amerike, Afrike i Azije (oko 20 boravaka u Izraelu, gde se

naročito zalagao za izraelsko-palestinsko-hrišćanski dijalog i ukazivao na nužnost obrazovanja u njemu). Značajno je uticao na pedagošku i andragošku politiku i praksu u Nemačkoj od 1945. – aktivno doprinoseći unapređivanju propisa i otvaranju novih mogućnosti za obrazovanje u različitim oblastima: obrazovanje starih, obrazovanje roditelja (naročito očeva), omladine... Kao savetnik na nivou pokrajina, ali i na saveznom nivou, značajno je uticao na unapređenje pedagoškog rada u školama, prihvatajući nova, moderna strujanja, ali se istovremeno zalažući za značajan udeo filozofskih i etičkih tema u nastavi. Doprineo je i unapređenju obrazovanja vojske Savezne Republike Nemačke, uspevajući u potpunosti da tu aktivnost dovede u sklad sa svojim kontinuiranim pacifističkim angažmanom.

Kao ubeđeni katolik, svojim naučnim radovima u oblasti religijskog, tj. katoličkog obrazovanja odraslih, ali i svojim praktičnim angažmanom u raznim telima, doprineo je posleratnoj reformi hrišćanskog obrazovanja, unoseći u nju elemente opštih ljudskih vrednosti, etičkih normi, interkulturnog razumevanja i globalne povezanosti.

Posleratna Nemačka i Evropa bile su na putu da zaboravi koncept *andragogije* iz Vajmarske Nemačke. Poeggeler je bio jedna od retko upornih i argumentovanih zastupnika ovog koncepta, uprkos izuzetno jakoj struji *pedagogije odraslih*. Na to ukazuju brojne publikacije i visoko poštovanje koje je imao za andragošku školu mišljenja u zemljama istočne Evrope, naročito Jugoslavije i kasnije Srbije, čiji je veliki prijatelj bio. Njegov doprinos naročito beleže Istorija obrazovanja odraslih, Komparativno/međunarodno obrazovanje odraslih, Porodična andragogija, Andragogija slobodnog vremena, Univerzitetsko obrazovanje odraslih, kao i niz dodirnih područja i disciplina pedagogije i andragogije.

Manje je poznato da je Poeggeler bio strastveni sakupljač i istraživač dečje i omladinske literature, a naročito bukvara iz svih zemalja sveta. Njegova verovatno najveća privatna zbirka školskih udžbenika (23.000) predata je Bavarskom Nacionalnom muzeju u Ihenhauzenu. Takođe se manje zna o njegovim umetničkim sklonostima – nekoliko zbirki poezije i veliki broj crteža i slika govore mnogo o ovoj višestruko talentovanoj ličnosti. Imajuću u vidu progresivnu slabost čula vida, koje je u poslednjim godinama života potpuno izgubilo funkciju, nije preterano reći da su Poeggelerov angažman i postignuća zadivljujući.

Celog života verno sledeći svoje etičke principe, ostao je tih, blag i jednostavan čovek, skromnih prohteva, kome je rad bila najveća strast, a porodica - supruža Johanna Geerken-Poeggler i njihovih pet sinova, glavna vrednost.

Katarina Popović